

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

ANALÝZA A INTERPRETACE ROMÁNU VÁCLAVA DVOŘÁKA
PÍSEČNÍCI A BLUDNÝ ASTEROID

Bakalářská práce

Markéta Venclová

Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
a Speciální pedagogika pro 2. stupeň základních škol

Olomouc 2022

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jaroslav Vala, Ph.D.

Prohlášení studenta:

Prohlašuji, že jsem kvalifikační práci vypracovala samostatně a čerpala jsem pouze z uvedených zdrojů.

V Olomouci dne 18. 3. 2022

.....

Markéta Venclová

Poděkování

Mé poděkování patří především panu doc. Mgr. Jaroslavu Valovi, Ph.D., za odborné vedení této práce, poskytování cenných rad a za čas, který vedení bakalářské práce věnoval.

V Olomouci 18. 3. 2022

OBSAH

Úvod.....	6
1 Žánrové vymezení.....	7
2 Autor a jeho tvorba.....	9
3 Děj.....	11
4 Postavy	13
4.1 Tomáš Nebula.....	13
4.2 Lucie Nebeská	14
4.3 Jana Kometa	15
4.4 Alice Korónová.....	16
4.5 Olle Melkevejenson.....	17
4.6 Igneus Fraxinus.....	18
4.7 Pulvis Libris.....	19
5 Kompozice	21
6 Čas a prostor.....	22
6.1 Čas	22
6.2 Prostor.....	23
6.2.1 Písečnice	24
6.2.2 Poutník	25
6.2.3 Akademie	25
6.2.4 Malý hrdina.....	26
7 Jazyková stránka	28
8 Motivy.....	31
8.1 Osobní zrání.....	31
8.2 Hledání rodiny	33
8.3 Přátelství	35
8.4 Dobro a zlo	37

8.5 Putování.....	38
9 Srovnání s fantasy románem Harry Potter a Kámen mudrců.....	40
Závěr.....	43
Citovaná literatura.....	44
Přílohy.....	46

Úvod

V této práci se budeme věnovat analýze a interpretaci románu současného spisovatele Václava Dvořáka *Písečníci a bludný asteroid*. Jedná se o autorův první román, který řadíme do žánru sci-fi literatury pro děti a mládež. Václav Dvořák je profesorem na Strojní fakultě Technické univerzity v Liberci a začínajícím spisovatelem, který zvolil cestu nezávislého autora a své knihy vydává vlastním nákladem, prostřednictvím financování z internetových platforem. Autor se netají využíváním obchodních strategií k prodeji knih a v rozhovorech otevřeně uvádí, že věří v marketingový potenciál knihy a vybudování vlastní značky. Jeho literární tvorba mě zaujala především orientací na sci-fi žánr a její čtenářskou oblibou. K výběru námi zkoumané knihy přispěl také fakt, že se autorova prvotina jistě zapsala do povědomí čtenářů díky podobnostem s knihou J. K. Rowlingové, *Harry Potter a Kámen mudrců*, z níž Václav Dvořák převzal ověřenou koncepci a strukturu díla.

Hlavním cílem bakalářské práce je především analýza a interpretace díla *Písečníci a bludný asteroid* a představení začínajícího autora pomocí výše zmíněného románu. Interpretaci knihy provedeme na základně analýzy postav, kompoziční a jazykové stránky, rozboru času a prostoru a hlavních motivů díla.

Pro komplexní náhled do Dvořákova románu se budeme v úvodu práce věnovat vymezení žánru, představíme si vývoj sci-fi literatury a její základní rysy. Dále se zaměříme na osobnost autora a podněty, které jej přiměly k literární tvorbě. Uvedené informace budeme získávat z volně dostupných rozhovorů a z webu samotného autora. Následně přistoupíme k analýze a interpretaci románu, kdy se zaměříme na charakteristiku hlavních postav a blíže rozebereme jejich šablonovitost a černobílé zpracování uzpůsobené dětskému čtenáři. Tyto poznatky dokládáme výňatky z knihy v podobě dialogů, na kterých demonstrujeme specifickou podobu vyjadřování dětských hrdinů a jazykovou stránku celého díla obohacenou o speciálně vytvořené neologismy. V další fázi práce budeme pojednávat o času a nápaditém zpracování jednotlivých prostorů, které mají vliv na vývoj postav a jejich jednání. Hlavní hrdinové a jejich vývoj bude také předmětem následující kapitoly o motivech, kde se věnujeme osobnímu zrání a mezilidským vztahům v podkapitolách hledání rodiny, přátelství, v krátkosti se také zmiňujeme o morálním hledisku v podkapitole s motivem dobra a zla. Poslední část práce věnujeme již avizované podobnosti s knihou J. K. Rowlingové, *Harry Potter a Kámen mudrců*. Zaměříme se na komparaci obou literárních počínů, poukážeme na odlišnosti a podobnosti ve zpracování a okomentujeme využití ověřené koncepce a struktury díla.

1 Žánrové vymezení

Vesmírné dobrodružství Václava Dvořáka, *Písečníci a bludný asteroid*, můžeme zařadit do sci-fi literatury pro děti a mládež. Na následujících řádcích se pokusíme definovat pojmy science fiction a fantasy, zaměříme se na jejich základní rysy a odlišnosti či podobnosti, které jsou stěžejní pro námi zkoumanou knihu.

Science fiction je umělecký žánr filmový, výtvarný, ale především literární. Vlašín (1977, s. 414) vnímá literární žánr jako „*souhrnné označení pro takové skupiny literárních děl, které se vyznačují určitými společnými znaky, a to zejména kompozičními, tematickými nebo formovými*“. Samotná žánrová klasifikace literárních děl spočívá v jejich odlišování dle různých kritérií, které jsou vesměs konkrétní, historicky dané a zároveň mohou být časově proměnlivé.

Pojem „*scientific fiction*“ neboli „*vědecká beletrie*“ byl poprvé použit ve 20. letech 20. století americkým propagátorem tohoto žánru, H. Gernsbackem. Tohoto pojmenování se v Evropě začalo užívat až po druhé světové válce, do této doby byla taková díla připisována žánrům technologicko-dobrodružným, fantastice či utopii (Peterka; Mocná, 2004, s. 621).

Science fiction je žánr fantastické literatury, který zobrazuje hypotetický svět, zkonstruovaný s využitím vědecko-technologických paradigmat (Peterka; Mocná, 2004, s. 621). James Bailey jej vymezuje jako „*vyprávění o pomyslném vynálezu nebo objevu v přírodních vědách a z něho plynoucích dobrodružstvích*“ a ve svém textu zdůrazňuje pojem „*pomyslný*“, neboť v případě, že by se jednalo o skutečný objev, dílo by již spadalo do žánru populárně naučné literatury (Neff, 1995, s. 27). Tento žánr můžeme vnímat také jako literaturu změny. Změny, která se týká celé společnosti a zasahuje do každodenní reality, science fiction tak zobrazuje euforii z technologického pokroku, ale zároveň i obavy z těchto změn a jejich možných negativních dopadů (Adamovič, 1995, s. 6).

Většina sci-fi příběhů pracuje s alternativním modelem světa a je zasazena do časoprostoru, který je situován do značně vzdálené budoucnosti, jen velmi zřídka se tyto děje odehrávají v minulosti nebo alternativní historii. Stejně odlišnosti nese i prostor, který obvykle zahrnuje vesmír, hlubiny oceánu či odlehlá a neznámá místa (Peterka; Mocná, 2004, s. 622). Obvykle se tento žánr zabývá tematikou technologického rozvoje a upozorňuje na jeho pozitiva, ale i negativa v procesu využití těchto technologií lidstvem. Obecně tento žánr nese několik funkcí, které můžeme rozdělit na zábavnou, dále na kognitivní, která se vyznačuje spekulativností, a popularizační, ve formě srozumitelných faktů podávaných

zábavnou cestou. V neposlední řadě můžeme mluvit také o morální, o které jsme se již zmiňovali výše.

Vyskytuje se zde několik typů postav v podobě vynálezce, cestovatele, ale i v podobě nadpozemských druhů představujících ufony, roboty, klony apod. K zásadním motivům žánru patří také vznik umělé inteligence, vědecký experiment nebo užití nového vynálezu, paralelní světy, fantastická cesta a další (Peterka, 2004, s. 622).

Sci-fi žánr je velmi blízký žánru fantasy, s nímž má mnoho styčných bodů, ovšem v rámci literární fantastiky tvoří fantasy protiklad ke sci-fi. Rozlišit je lze na základě stěžejních motivů a východisek. Zatímco sci-fi se zabývá vědeckostí, technikou a budoucností, fantasy se soustřeďuje na magii a mystiku. V případě fantasy se odlišují i archetypy postav v podobě mudrců a mistrů, dominantních hrdinů a fantastických stvoření. Příběhy se odehrávají v prostředích, která mají obvykle vlastní historii, řeč, geografii a často oplývají čarodějnictvím a kouzelnictvím. Oproti těmto charakteristickým prvkům pro fantasy pracuje sci-fi literatura v zásadě s událostmi uskutečnitelnými a racionálně vyložitelnými (Adamovič, 1995, s. 6). Od sci-fi literatury se fantasy jasně liší také tematickými zdroji, které čerpá z mýtů a středověké romance (Peterka, 2004, s. 187).

Oba žánry se vzájemně ovlivňují a prolínají, příkladem takového průniku mohou být díla žánru science fantasy, tedy smíšeného žánru, který obsahuje elementy obou těchto žánrů.

Václav Dvořák nám předkládá román, ve kterém využívá tradičních prvků science fiction, které jsme charakterizovali výše. V závěru této kapitoly je třeba zdůraznit, že science fiction je velmi podstatnou součástí literatury pro děti a mládež, která slouží především k popularizaci vědecko-technických objevů prostřednictvím naučně laděné literatury (Peterka, 2004, s. 623).

2 Autor a jeho tvorba

Václav Dvořák, narozen roku 1976, je profesorem oboru Aplikovaná mechanika působící na Strojní fakultě Technické univerzity v Liberci. Jako akademik se účastnil výzkumu proudění stlačitelných tekutin aplikovaného na „proudění v ejektorech“ a současně je expertem na optimalizaci deskových výměníků tepla (Respekt, 2021). Jeho vášeň k technice, fyzice a tematice vesmíru jej vedla k zájmu o sci-fi literaturu, proto v roce 2018 vydal vědecko-fantastický příběh pro děti a mládež, *Písečníci a bludný asteroid*.

V rozhovoru pro web FantasyPlanet (2019) uvádí, že k napsání knihy měl hned několik motivací: splnění svého snu o vydání vlastní knihy, a především vidinu ztvárnění příběhu pro jeho syny. V rámci tvorby jej dle jeho vlastních slov ovlivnila díla Julese Verna jako *Patnáctiletý kapitán* nebo *Děti kapitána Granta*, inspirovat se nechal také knižní sérií J. K. Rowlingové. Jeho původním záměrem bylo napsat edukativní sci-fi, následně od svého odborného zaměření upustil a soustředil se na dětskou stránku čtenáře, jak sám Dvořák vysvětluje v rozhovoru pro Liberecký rozhlas:

„Pokud se tam objeví fakta z astronomie, jsou tam schovaná, popisují prostředí, ve kterém se děj odehrává“ (Český rozhlas Liberec, 2021).

Své literární počiny čtenářům představuje jako knihy, které by si rád četl ve svém dětském věku, charakterizuje je jako strhující, zábavné a chytře napsané sci-fi příběhy se sympatickými hrdiny, doplněné o barevně ilustrované stránky.

Václav Dvořák zvolil cestu nezávislého autora a své knihy vydává vlastním nákladem, prostřednictvím financování z internetových platforem Startovač a Hithit. Autor se netají využíváním obchodních strategií k prodeji knih a uvádí, že věří v marketingový potenciál knihy a vybudování vlastní značky (FantasyPlanet, 2021). Pro vydání své prvotiny navázal spolupráci s Šárkou Krejčovou, bývalou šéfredaktorkou Albatrosu, a Jakubem Cenklem, ilustrátorem knihy (Václav Dvořák, 2021).

Vědecko-fantastický příběh *Písečníci a bludný asteroid* není jediným literárním počinem Václava Dvořáka, v roce 2020 vydal druhou knihu *Já, Finis*, která se taktéž odehrává ve vesmírném prostředí, ovšem v porovnání s románem *Písečníci a bludný asteroid* je mnohem krutější a děsivější. Autor tento fakt odůvodňuje na svých webových stránkách: „Jsou zkrátka jako dělané pro společné čtení rodičů a dětí“ (Václav Dvořák, 2021). Dle informací poskytnutých autorem v rozhovoru pro Respekt bude jeho příští vydanou knihou pokračování jeho prvotiny *Písečníků*.

Díla Václava Dvořáka získala již několik ocenění. Kniha *Písečníci a bludný asteroid* se v roce 2018 umístila na první příčce v soutěži Kniha roku Libereckého kraje, a to v kategorii Literatura pro děti a mládež, učebnice. Poté se objevila také ve výběru Nejlepší knihy dětem 2018/2019. Úspěchu se dočkala i autorova druhá kniha, *Já, Finis*, jež získala v roce 2021 Zlatou stuhu v kategorii výtvarná část, b) knihy pro starší děti a mládež. Ve stejném období se stala držitelkou ocenění Magnesia litera v kategorii Kosmas cena čtenářů.

3 Děj

Kniha *Písečníci a bludný asteroid* vypráví o jedenáctiletém Tomášovi, který žije v sirotčinci na planetě Písečnice. Pracuje v mimozemšťany vykutáném dole, ostatně jako všechny děti žijící v sirotčinci, a stává průvodcem sedmileté dívky Lucky, ke které časem navazuje vztahové pouto. Situace se mění ve chvíli, kdy na planetu míří vesmírná loď a Tomáš se vydává na školní výlet za účelem sledování vesmírné lodi, Poutníka, a malá Lucka zůstává pracovat v dole.

Nastává komplikace, kdy dochází k závalu, při kterém Lucku nikdo nenašel. Tomáš se tedy vydává do dolu na vlastní pěst. Po několika dnech ji nachází díky svým specifickým schopnostem a stává se tak hrdinou pro celou Zaprášenou Lhotu. Tohoto zázraku si všimá i posádka Poutníku, nabízí Tomášovi nástup na jejich kosmickou loď a studium na vesmírné akademii, Lucku díky svému výhodnému postavení převáží s sebou na loď.

Opouštějí Zaprášenou Lhotu a vydávají se na kosmodrom, kde dochází při nalodění ke komplikacím, kdy Tomášova adopce Lucky není platná, následně je zachraňuje paní Korónová opravdovou adoptí. Poté se Lucka a Tomáš rozdělují, Lucka navštěvuje běžnou školu na Poutníku a Tomáš studuje na akademii.

Děj se pomyslně dělí na část prvního pololetí školního roku, v první části se studenti seznamují s předměty a podmínkami studia a ve druhé plní ročníkový úkol, který je klíčovým prvkem příběhu. Pro dějovou linii jsou nejpodstatnější disciplíny Historie s profesorem Librisem a také Přežití ve vesmíru, které vyučuje velitel bezpečnosti, Fraxinus. Důležitým zlomem děje je moment, kdy si Tomáš při návštěvě velitele Fraxina všimá hologramu Insektů neboli Ksa-Raporů, který měl zůstat tajemstvím. Insekty jsou mimozemská stvoření, která napadají lidstvo a jsou považována pouze za legendu. Děj tak začíná gradovat a Tomáš nabývá podezření z nekalých činů profesora Fraxina a pravidelně se vydává do archivu, kde vyhledává informace o mimozemské rase Insektů a informace o svých rodičích.

Druhé pololetí je důležitým milníkem děje. Vesmírná loď Singularita se přibližuje k asteroidu Potemnice a úkolem Písečníků, tedy Tomášovy výzkumné skupiny, se stává zmapování její novodobé historie. Následně na planetě podnikají výsadek a nacházejí kosmickou loď Malý hrdina, ve které se skryjí při bouři meteoritů. Práce ve volném prostoru jsou přerušeny z důvodu nebezpečí, Tomáš ale cítí, že ho Potemnice přitahuje a probouzí jeho smysly. On i jeho kamarádi si jsou jisti ohrožením ze strany profesora Fraxina a snaží se rozuzlit všechny neobjasněné události.

S blížícím se koncem roku přichází hned několik zvrátů, které vystupňují po sobě jdoucí události. Tomáš si uvědomuje sílu jeho pouta k Potemnici a vysvětluje svým přátelům domněnku, že se Potemnice setkala s Písečnicí v den, kdy ho jeho matka předala sirotčinci. Následuje moment, kdy dětští hrdinové spatřují osobu letící na Potemnici. Tomáš, Alice a Jana se vydávají za ním. Ano, opět se vracejí na Malého hrdinu, kde nacházejí šachtu ústící do podzemí. Tomáš se vydává do útrob planety a orientuje se pomocí svého smyslu. Očekává setkání s velitelem bezpečnosti, v podzemní svatyni však spatřuje profesora Librise. Pulvis Libris následně odkrývá své činy. Seznamuje ho se svými plány oživit Insekty neboli Ksarapory, aby se spojil se silnější rasou. Tomáš a jeho spolužačky uprchli před zlem. Následně Tomáše navštěvuje sám Admirál a dozvídá se, kdo jsou Insekty, a také zjišťuje fakta o svých schopnostech. Nakonec získává odpovědi na otázky, které ho provází celý život, jeho rodiče patřili k posádce Malého hrdiny, jeho otec byl kapitán William Stellar a jeho matka byla Daisy Proxima. Posádka Malého hrdiny byla vyslána do soustavy Sigmy za speciálním úkolem, na Potemnici se posádka střetla s Insekty a Tomášova matka jej dopravila na Písečnici, aby ho zachránila, přičemž rodiče za tajnou misi zaplatili vlastním životem. Dokumenty o rodině si odnesl profesor Libris, a tak pro Tomáše i čtenáře zůstanou některé otázky navždy nezodpovězeny.

Příběh pozvolna končí vyhlášením získaných bodů, Písečnici ovšem nedosahují potřebného počtu, ale situaci zvrátí učitel biologie, který osvětlí, že jejich nesprávně provedená úloha vedla k odhalení informace cenné k vědeckým účelům. Písečnici získávají potřebné body a stávají se studenty druhého ročníku neboli kadety druhé úrovně.

Konec příběhu se již odehrává na Poutníku, kde se všichni setkávají se svými rodiči a Tomáš se setkává s Luckou. Již druhý den se všichni uloží k hibernaci na 27 let a probudí se v jiném planetárním systému (Dvořák, 2018).

4 Postavy

Autor prostřednictvím postav představuje téma člověka. Bytosti či subjekty vystupující v příběhu jsou literární postavy, autor skrze text nahlíží na svět očima jiné generace, jiné sociální skupiny nebo pohlaví. V případě námi zkoumaném díle se jedná o pohled dětskýma očima. Hlubším pojetím postav z hlediska motivů se pak zabývá Petrů, který uvádí, že: „*Téma postavy tvoří motivy zevnějšku, povahy, chování, jednání, jazykových projevů, myšlenek, citů atd.*“ (2000, s. 104).

Nad postavami můžeme smýšlet několika možnými způsoby. Ačkoliv je kladen důraz na čtenáře a jeho fantazii, mnohé postavy jsou znázorněny schematicky jako nositelé dobra nebo zla, postavy jsou šablonovité a kniha podléhá černobílému dětskému nazírání na svět. Dílo má svou hlavní postavu, která splývá s tématem hrdiny, a několik postav vedlejších. V mnoha případech jsou nám postavy přiblíženy přímou charakterizací prostřednictvím vypravěče a hlavního hrdiny Tomáše. Záleží tak pouze na přijímatelem, zda si duševní pochody a důvody jednání postav domyslí, nebo je přijme jako skutečnost zapadající do černobílé šablony, tento fakt bude jistě záviset i na věku čtenáře, případně na zprostředkovateli textu (Petrů, 2000).

4.1 Tomáš Nebula

Tomáš Nebula je jedenáctiletý chlapec žijící v sirotčinci, v malém městečku Zaprášená Lhota. Má své skryté touhy stát se astronautem a žít na vesmírné lodi, to si ovšem nechává pouze pro sebe. V sirotčinci příliš nespolupracuje a nenavazuje přátelské vztahy. O tom, jaký je samotář, vypovídá jeho oblíbená činnost, kterou je pozorování hvězd v osamění.

„Spát ven chodil často. Před usnutím pozoroval hvězdy, zvláště ted', když se ke slunci blížila Osamělá, jediná dosud známá kometa v soustavě Sigmý. I kvůli ní včera vynechal večerní setkání. Většinou ležel jen tak na zemi, v suché trávě. Brával si s sebou věci do školy a ráno vždycky proklouzl na snídani v době, kdy už byli všichni pryč“ (Dvořák, 2018, s. 8).

Tomáš vykonává práci prospektora a zaučuje Lucku do pracovního procesu. Zprvu vystupuje velice chladně a drží své emoce na uzdě, ale časem jeho city povolují a uvědomuje si, že mu na Lucce záleží. Více se o této tematice vyjadřujeme v podkapitole o motivech přátelství.

Tomáš není jen tak obyčejný chlapec, disponuje totiž zvláštními schopnostmi. Při práci v dole vždy nalezne cestu ven, jakási energie v jeho těle mu napovídá, kam dál, a brnění prstů mu naznačuje směr. Jeho orientační smysl je nevídaný a jeho záchrana Lucky přitahuje pozornost. V příběhu Tomáš odhaluje skutečnost, že je Pátračem neboli osobou, která disponuje zvláštními schopnostmi v orientaci.

„Pamatuji si den, kdys přišel do dolu,‘ promluvil důlní mistr podivně zastřeným hlasem. ‚Byls tam poprvé a znals cestu. Od první chvíle jsi věděl kudy kam! Nemám tušení, jak to děláš. Je to něco mezi nebem a zemí.‘ “ (Dvořák, 2018, s. 37).

Ve svém nitru je Tomáš citlivý, to se projevuje ve chvíli, kdy má opustit svou domovinu. Vydat se do vesmíru je pro něj těžší, než předpokládal, jeho rozhodnutí se tak stává zlomovým prvkem v jeho osamostatnění a následném vývinu jeho dospívající osobnosti. Vyrovňuje se se skutečností, že se nikdy nevydá do hlavního města hledat své rodiče, a všechny dosavadní myšlenky na jeho potencionální budoucnost jsou tytam. Tomášův sen najít své rodiče přetrvává do konce knihy a pohání celou dějovou linii.

Tomášova cílevědomost včetně výše zmíněných vlastností se projevují v celé knize. V tomto románu je Tomáš zástupcem dobra, statečnosti a smyslu pro spravedlnost, ztělesňuje také jakousi přirozenou autoritu mezi svými spolužáky na akademii.

4.2 Lucie Nebeská

Lucka je sedmiletá zelenooká dívka, která žije, stejně jako Tomáš, v sirotčinci v Zaprášené Lhotě na planetě Písečnice. S Tomášem má mnoho společného, především touhu po poznání svých rodičů. Lucka si klade za cíl vypátrat je a žít s nimi spokojený život, proto občas využívá svých představ k úniku od reality, myslí si, že je unesli ufoni, a sní o tom, že jednoho dne je vrátí zpět. I přes svůj nízký věk v hloubi svých myšlenek připouští možnost, že by již nemuseli být naživu. Tato skutečnost se jí potvrzuje při závalu v dole, kdy Tomáš její rodiče nachází ve vykutané jeskyni.

V knize vystupuje nejprve jako malé děvče, které svou přítomností otravuje Tomášovi život, vybírá si ho záměrně, protože věří v jeho orientační smysl a má strach z temného dolu, ve kterém se následně při závalu ztratí. Je schopná, mladá slečna, pro vesmírnou akademii ale není ničím výjimečná. Ve chvíli, kdy má Tomáš opustit planetu bez ní, si uvědomuje, jak důležitou osobou pro něj je, a čtenářův pohled na ni se může sledem vykreslených událostí děje značně změnit. Lucka může být čtenářem vnímána zprvu jako

naivní až křehká, její postava ale podléhá výraznému vývoji. Během života na Písečnici je dítětem pod Tomášovými křídly, na Poutníku ovšem dozrává a stává se samostatnou a sebevědomou slečnou, kterou Tomáš po příletu z akademie nepoznává.

„Pamatoval si ji, jako malou vystrašenou holku s vykulenýma očima, oblečenou do hrubé košile a sukně ze Zaprášené Lhoty. Jenže místo ní tady stála dívka vyhlížející jako každé jiné dítě na Poutníku, klidná, uvolněná a sebevědomá. Byla to ona, a přece úplně jiná, neměla copy, krátké vlasy jí trčely do všech stran, byla vyšší, než si pamatoval, a také v obličeji se změnila“ (Dvořák, 2018, s. 362).

Při jejich opětovném shledání na ně působí stud, jejich silné pouto ovšem přetrvává nadále.

4.3 Jana Kometa

Jana Kometa je Tomášova spolužačka na vesmírné akademii, pochází taktéž z Písečnice a je dcerou uznávaného astronoma. Mezi první informace, které se o ní dozvídáme, patří její zájem o činnosti technického typu a fakt, že je výherkyní celoplanetárního motorkářského závodu na motorce, kterou si sama sestavila. Generátorům, motorům a bateriím rozumí lépe než kdokoliv jiný.

Stejně jako její záliby, je i její vzhled vcelku neobvyklý. Je pihovatá, modrooká a svou image umocňuje nakrátko ostříhanými vlasy a svým rošťáckým úsměvem. Jana se svým chováním přibližuje spíše klukovi, je nebojácná, někdy uštěpačná a velice sebejistá.

„Kluk za ním nakopl kámen a otočil se k Tomášovi, který překvapením povytáhl obě obočí. Před ním nestál žádný kluk, ale holka. Rozkročila se po klučičím způsobu, zakřenila se, pohybem ruky si hodila krátké světlé vlasy na stranu a při pohybu ruky zpátky si utřela rukávem nos“ (Dvořák, 2018, s. 79).

Jana se projevuje jako spolehlivá, někdy až neústupná osoba, již v prvních okamžicích dává najevo svou odvahu. Autorem je vykreslena velmi jako velmi impulzivní, o čemž se můžeme přesvědčit v následujícím úryvku, ve kterém se projevuje Janina tvrdohlavost a hrdost:

„ ‚Pust' mě!‘ vykřikla Jana a vyškubla se z Olleho náruče. ‚Ruce pryč, nejsem žádná princezna!‘ řekla dotčeně, ale hnedle zavravorala a rychle se opřela o nejbližší stěnu. Olle zrozpačitel a omluvně zvedl ruce před sebe“ (Dvořák, 2018, s. 119).

U Jany se setkáváme s některými shodnými rysy jako u Olleho a Alice. Její nerozváženost tvoří komický a odlehčující prvek vyprávění, stejně jako v Olleho případě, naopak její schopnost jednat a vysoká úroveň znalostí je totožná s vlastnostmi Alice. Vztah Jany a Alice je velice komplikovaný a jejich podobné charakterové vlastnosti mezi ně staví jakousi bariéru, i přesto se však jejich osobnosti v závěru semknou a vytvoří přátelské pouto.

4.4 Alice Korónová

Alice Korónová je drobná dívka s hnědými dlouhými vlasy, nosí brýle a bradu i nos má tak trochu nahoru. Alice je zprvu jedináček, ovšem na začátku knihy se stává adoptivní sestrou Lucie, a tak je během plynoucího děje následně pro hlavního hrdinu o něco důležitější osobou než na začátku příběhu.

Je představitelkou perfekcionismu, inteligence a zvědavosti, sám Tomáš ji občas nazývá všeznámkem. S nástupem na akademii se vynořují překážky, které nečekala, čtenář tak může v celé knize sledovat přívětivý vývoj její osobnosti. Obory jejího zájmu jsou biologie a zdravotní věda. Teoretické předměty se Alici daří a své nedostatky se snaží kompenzovat svými znalostmi. Tento obranný mechanismus ji ovšem přisuzuje spíše nálepku šprta. Při sportovních aktivitách a v praktických hodinách přežití ve vesmíru již nedosahuje takových úspěchů a podléhá tak často pocitům marnosti. O jejím zklamání se můžeme dočíst v následujícím úryvku:

„Zůstal sedět vedle ní. Trpělivě čekal, až se jí přestanou třást ramena a uschnou slzy na tvářích. Nakonec se vysmrkala, zhluboka se nadechla a řekla: „Myslím, že to nezvládnou.“

„Co?“

„Všechno!“ odpověděla popuzeně. „Celou tuhle akademii, létání, přežití ve vesmíru, všechnu tu techniku. Jsem na to hloupá.““ (Dvořák, 2018, s. 192).

Alice se stává terčem posměšků, pro své prvotní nadřazené chování individualisty není oblíbená v kolektivu, uvnitř je velmi senzitivní a s vytvářením sociálních vazeb na akademii opravdu bojuje. Alice působí bezchybným dojmem, to je také důvodem, proč je vyčleňována z kolektivu. I ona má své slabiny, není bezmezně odvážná a spontánní, občas ji pohlcuje nervozita a strach. Její předností je racionalita v kritických situacích, kdy promýšlí každý svůj krok. O takovém jednání vypovídá následující výňatek z druhé poloviny knihy, kdy dochází k vážnému poranění člena posádky, Jany.

„ *„Musíte zůstat při vědomí, až...“ odmlčela se, jako by to nechtěla vyslovit, ale nejspíš jen nabírala vzduch, ...omdlím.* ‘

„Zbývá jediná možnost,“ řekla Alice zastřeným hlasem. „Musíme do té stanice.“ Tomáš v duchu Alici obdivoval. Dokázala se tak rychle rozhodnout! Cesta k vesmírné lodi byla všechno, jen ne bezpečná. Ale zároveň to byla jediná cesta, která Janě dávala šanci“ (Dvořák, 2018, s. 282).

Alice prochází významným vývojem osobnosti, mění se z neomylné sólistky na týmového hráče a uvědomuje si sílu přátelství.

4.5 Olle Melkevejenson

Olle je představitelem síly a vtupu. Je vysoký, silný a vzrůstem veliký chlapec, jak je tomu na jeho planetě Olegardu zvykem.

Olle je velice přátelský, při prvním kontaktu s Tomášem projevuje silný zájem, zná z doslechu jeho příběh o jedinečném chlapci, který dokázal najít cestu ven z dolu. Stává se tak Tomášovým věrným a oddaným přítelem.

„Kluk vedle z Tomáše nespustil oči.

„Ty jsi Tomáš Nebula z Písečnice?“

Přítakal.

„Teda!“ vykulil oči. „Opravdu jsi poslepu prošel ufonský doly? Vyprávěl mi o tobě můj bráška, Hubertus Melkevejenson. Já jsem Ollegard, ale všichni mi říkají Olle,“ vychrlil ze sebe, a přitom o překot třásl Tomášovi rukou, div mu ji neutrh!“ (Dvořák, 2018, s. 99).

Olle je vlídný a empatický mladý muž, ale se svými emocemi se občas dostává do vyostřených situací, většinou se jedná o chvíle, kdy se někdo dostane do střetu s jeho osobou, rodinou či jeho kamarády a on je připraven je bránit. Když opomeneme Olleho ochrannou stránku, autor jej vykresluje jako klidného flegmatika, obzvláště co se týče školních povinností. V tomto povahovém rysu se jeho přístup prolíná s Janinými postoji vůči škole.

Olle zprvu není vypočten jako nejsilnější článek týmu Písečníků, představuje tak překvapivý element ve chvíli, kdy je odhalen jeho matematický talent.

„ ...Budeš měřit dráhu planety a výsledky předáš Ollemu. Ten bude počítat dráhu planety do minulosti. ‘ Redly se obrátil ke jmenovanému. „Slyšel jsem, že máš docela dobré skóre v matfyzu. ‘

Olle přitakal skromným pokrčením ramen a ostatní prváci v týmu překvapeně protáhli obličej. Část výuky tohoto předmětu probíhala individuálně, a tak si Olleho úspěchů vůbec nevšimli“ (Dvořák, 2018, s. 264).

Olleho osobnost je zpočátku rozverným prvkem a zástupcem odlehčující lehkomyšlnosti, tyto vlastnosti jsou jeho výraznou součástí, přesto má hlubší charakter. S plynoucím příběhem se jeho postava vyvíjí. Je skromný a nedává své schopnosti na odiv, ty se ale v příběhu neopomenutelně projevují a na konci knihy již Olleho můžeme vnímat jako chlapce bystrého a odváženého.

4.6 Igneus Fraxinus

Profesor Fraxinus je velitelem bezpečnosti a učitelem předmětu Přežití ve vesmíru. Přísnost a pedantství jsou jeho nejvýraznějšími vlastnostmi. Major Fraxinus je typický svým ojedinělým vzhledem, je opálené, vysoké a statné postavy, chodí nakrátko ostříhaný v tmavé uniformě a jeho tvář je zohavena pásem seškvařené kůže. Pozoruhodným prvkem tohoto vnějšího popisu je jeho ojedinělost, autor neměl potřebu vyzdvihnout vnější charakteristiky u ostatních postav v tak vysoké míře, jeho zevnějšek se tak pro čtenáře stává prvním vodítkem k jeho roli v ději.

„Muž v tmavé uniformě se naklonil nad seznam a důkladně ho zkoumal. Pak se otočil k Tomášovi s Luckou a oni poprvé zahlédli pravou stranu jeho tváře. Nejen Lucka nadskočila leknutím při pohledu na mužův znetvořený obličej; široký pás seškvařené kůže táhnoucí se od temene hlavy přes čelo a tvář až k bradě“ (Dvořák, 2018, s. 90).

Fraxinus se s Tomášem setkává v prvních chvílích na Singularitě, kdy je proti nalodění Lucky a přicházejí spolu do rozepře. Tento první konflikt vyhrává Tomáš, ale společné nesváry a napětí se nesou celou knihou a tvoří základ pro Tomášovo podezření z nečestných činů.

Profesor Fraxinus je Tomášovým nepřítelem především ve školním prostředí, kdy Tomášovi ztěžuje pokroky a úspěšné vzdělávání a následně i splnění klíčového úkolu v druhém pololetí. Tomášovu plnou pozornost profesor získává v momentě, kdy zkoumá hologram Insekta a hlavní hrdina pojímá podezření, že velitel bezpečnosti provádí nekalou činnost. Stává se tak pro Tomáše ztělesněním zla a nebezpečí.

Fraxinus je v knize představitelem pedantství a nekompromisnosti, autor jej zobrazuje jako zloducha a čtenáře tak svádí na falešnou stopu. Tuto lest jistě odhalí čtenář

dospělého věku, ovšem pro dětského čtenáře tvoří tento spor zajímavou zápletku. V konečném rozuzlení příběhu vyplývá, že Fraxinus není padouchem, naopak byl ochráncem před nepředvídatelným zlem. Autor jej vykresluje jako neúprosného a přísného, není ovšem představitelem zla, můžeme ho vnímat spíše jako profesora, který plní svou pracovní povinnost s vysokým nasazením, které očekává i od ostatních.

4.7 Pulvis Libris

Profesor Libris je učitelem historie, působí zprvu velice pomateně, nedochvilně až chaoticky a v prvních scénách je ztvárněn jako představitel slabosti a benevolence. Jeho techniky vyučování jsou nmoderní, nevyužívá technologie a pracuje se zastaralými pomůckami. Působí velice neinformovaně, dokonce nechává v rozporu s jasně danými pravidly Tomáše pracovat v archivu, a na čtenáře tak působí o to vlídněji. Tyto charakterové vlastnosti jsou pouze přetvářkou. Jakousi předzvěst k jeho nekalým činům můžeme spatřit v následujícím úryvku:

„Alice si odkašlala. ‚Myslím, že nebylo pěkné, když Caesar takhle útočil na jiné národy.‘

‚Přinášel jim pokrok a řád, slečno!‘

‚Ale,‘ Alice při pohledu do vytřeštěných očí učitele historie zaváhala, ‚nezpůsobil také spoustu utrpení?‘

‚Učíme se snad o ubožácích? O zabitých a porobených?‘ Libris mách mečem kolem sebe. Až se studenti ve svých lavicích přikrčili. Pak ho namířil na Alici. ‚Nikoliv, učíme se o vítězích.‘

‚Ale...‘

‚Historii píší vítězové!‘ zařval Libris, mečem proťal vzduch a s rukou vysoko nad hlavou, ve vítězném gestu stanul uprostřed učebny“ (Dvořák, 2018, s. 248).

Právě tyto myšlenky se na začátku knihy nejevily jako podstatné, ale po rozuzlení celého příběhu nám zapadají do profesorovy osobnosti. Jeho postava se vyvíjí nečekaným způsobem, právě on je padouchem, kterého Tomáš hledal, a právě Tomášovi odhaluje své temné úmysly v konečné fázi příběhu.

„ ‚Pojď se mnou! Jinak zemřeš. Všichni zemřou,‘ křičel Libris jako smyslů zbavený. ‚Historie ukazuje, že přežijí jen ti, kteří se spojí s těmi silnějšími!‘ “ (Dvořák, 2018, s. 33).

Pravá tvář profesora Librise je čtenáři odhalena na posledních stranách knihy, původní dojem z něj byl mylný. Byl velice vychytralý a chtěl se spojit s Insekty neboli Ksarapory, protože věřil, že pouze se silnějším druhem civilizace může přežít. Profesorova touha po moci a síle se mu tak stala osudnou.

5 Kompozice

Z hlediska kompozice se můžeme zprvu zaměřit na název knihy. Petrů (2000) považuje za nejzávažnější vstupní informaci právě titul, který vnímá jako autentický projev autorova záměru. V případě románu *Písečníci a bludný asteroid* je titul důležitou vstupní složkou struktury díla, která odkazuje k jeho hlavním aktérům pocházejícím z planety Písečnice, následně nositeli názvu Písečníci a předmětu hlavní zápletky, tedy vesmírného tělesa vstupujícího do děje pod jménem Potemnice.

Kompozici díla můžeme vnímat jako vzájemný vztah tematických složek, o které se Hrabák vyjadřuje jako o „*způsobu, jakým jsou uspořádány informace, které přináší literární dílo*“ (Hrabák, 1986, s. 52). Foster dále komentuje funkci kapitol, které dle něj „*vytvářejí menší struktury, které podpoří celkovou strukturu díla. Tradiční kapitola má začátek, střed a závěr*“ (Foster, 2014, s. 132).

Knihou *Písečníci a bludný asteroid* se skládá z 23 kapitol, jejichž název opět odkazuje na ústřední předmět děje jednotlivých částí. Se zřetelem na vyprávěcí postupy lze konstatovat, že převládá postup chronologický, obsahy kapitol jsou na sebe těsně vázány a tvoří jednotný celek. Petrů uvádí, že začátek a konec jsou základními body pro hodnocení tektoniky, těmi se budeme zabývat na následujících řádcích (Petrů, 2000).

Dvořák začíná své vyprávění zlehka. Čtenář se seznamuje s hlavními hrdiny a prostředím, je do děje uváděn pozvolna. Naopak v konečném rozuzlení příběhu využívá autor kompozičního principu gradace. Na začátku příběhu vystupuje chlapec, který postupně dospívá, načež se děj dostává do rychlého spádu překvapivých událostí a rozkrývání všech zápletek. Jednou ze závěrečných a klíčových jednotek textu je kapitola č. 21 – *Skrz ohon vlasatice*, kde vypravěč poskytuje kompletní rekonstrukci příběhu včetně podrobností, se kterými nebyli hlavní hrdinové doposud seznámeni, a v kapitole č. 22 – *Poslední otázka* osvětluje to, co mohlo být do této chvíle pouze předmětem čtenářových domněnek.

Časové určení je dalším aspektem, který může hrát důležitou roli v kompozici díla. Kniha *Písečníci a bludný asteroid* je zasazena do prostředí akademie jednoho školního roku, kterému předchází krátký časový úsek odehrávající se na planetě Písečnice. Tento časový interval není čtenáři konkrétněji specifikován. Především minulost hraje v příběhu velmi důležitou roli, čtenář i hlavní hrdinové jsou s ní seznámeni skrze dialogy, které jsou součástí textu, nikoliv vyčleněnými vhledy do minulosti. Touto tematikou se zabýváme blíže v následující kapitole Čas a prostor.

6 Čas a prostor

Čas a prostor můžeme považovat za zásadní kategorie, které nás vedou k uvědomění si vlastního bytí a okolního světa. Petrů vnímá čas a prostor jako pojmy, které „*nesou základní význam v uměleckém reflektování skutečnosti*“ (Petrů, 2000, s. 95).

6.1 Čas

O pojetí času v literárním díle pojednává Všetická (1992) a rozděluje jej z hlediska časové posloupnosti na chronologický a retrospektivní. Čas chronologický vnímá jako dodržení časové posloupnosti a zachování časového sledu událostí, přičemž časem retrospektivním myslí takové vyprávění, které se vrací do minulosti a porušuje chronologický tok času, v námi zkoumaném díle se setkáváme s časem chronologickým. Dále Všetická rozděluje typy časů ve vyprávění na objektivní a subjektivní. Objektivní typ se shoduje s plynoucím časem a čtenář jej nemusí pociťovat, naopak subjektivní typ je zaměřen na vyzdvižení nevšedních okamžiků. Subjektivní čas poskytuje čtenáři prostoupení do hrdinova vnitřního světa ve chvílích, kdy se zmírňuje vyprávěcí tok a autor usiluje o dramaticnost a vystupňování popisované situace (Pavera, Všetická, 2002, s. 63).

Knihy *Písečníci a bludný asteroid* poskytuje jednoduchou orientaci v čase, která je přizpůsobena dětskému čtenáři. Autor vyjadřuje časové události chronologicky hned několika způsoby: pomocí časových jednotek vázaných na průběh školního roku (pololetí, čtvrtletí apod.), ale i prostřednictvím jednotlivých ročních období. Přestože se vyprávění odehrává v kosmu, časové úseky plynou jako na Zeměkouli, autor nabízí podobu času tak, jak je známá čtenáři dětského věku, tedy v podobě – jaro, léto, podzim, zima. Tyto časové prvky úzce souvisí s kategorií prostoru. Petrů popisuje čas s prostorem jako neoddělitelné kategorie, které tvoří základní složky narace (Petrů, 2000, s. 95), jejich návaznosti si můžeme povšimnout v úsecích o proměnách flóry a fauny v zahradách na vesmírné akademii.

„Uběhlo několik dalších týdnů, v zahradách začalo jaro a vůně z kvetoucích rostlin a svěží vzduch se šířily po celé Singularitě. Do chodeb a na galerie občas zabloudili ptáci, od brzkého rána je budili svým zpěvem a párek vlaštovek si dokonce začal stavět své hnízdo v předsíni ubikací prváků...“ (Dvořák, 2018, s. 302).

Autor dává dětskému čtenáři prostor pro orientaci v čase a identifikaci s hlavními hrdiny, kteří taktéž zažívají svá dobrodružství a strasti, které jsou proměnlivé vzhledem k plynutí školního roku, přestože jsou jistě o poznání jiná.

6.2 Prostor

Prostor představuje důležitý literární prvek, který velice úzce souvisí s kategorií času. Prostředí je čtenáři nejčastěji vykresleno prostřednictvím popisu, ten se stává základním způsobem realizace prostoru v literárním textu. Dle Šinclové je prostor „*soubor objektů vyprávěného světa, které vytvářejí prostředí, jímž se postava pohybuje nebo ve vztahu k němuž koná*“ (Šinclová, 2015, s. 13). Popis může být subjektivní nebo objektivní. Subjektivní popis zahrnuje posudek mluvčího, můžeme si ho obvykle povšimnout v přímé řeči postav nebo v promluvě vypravěče, běžně je užíván k charakterizaci prostředí nebo postav. Naopak popis objektivní vystihuje existující realitu velice věcně a nestranně, nezávisle na subjektivním názoru (Lederbuchová, 2002, s. 243). S objektivním popisem se v textu setkáváme častěji:

„*Opět procházeli úzkými uličkami Zaprášené Lhoty a kaktusovými políčky, ale mířili více na východ, až dorazili k okraji kráteru. Obří prohlubeň lemovaná rozsekanými skalami vznikla před několika miliony let dopadem planety*“ (Dvořák, 2018, s. 12).

Popisné pasáže se také podílejí na emocionálním vztahu čtenáře k textu, a vykreslením konkrétních míst autor dosahuje napětí či naopak harmonie. V následujícím úryvku autor podrobným popisem vytváří mrazivý pocit na straně čtenáře a podtrhuje tak atmosféru jednotlivých prostředí.

„*Doly pod kráterem v Zaprášené Lhotě byly rozhodně velice zvláštní a vůbec se nepodobaly žádným dolům vykopaných lidmi. Štoly a tunely vypadaly, jako by je vyhrabal obrovitý krtek nebo snad žížala. Klikatily se do všech směrů a mířily vzhůru i dolů pod nejrůznějšími úhly. Některé byly slepé, jiné se navzájem všemožně rozdělovaly, proplétaly, křížily a zase spojovaly. Bylo to dokonalé bludiště*“ (Dvořák, 2018, s. 15).

Konkrétně v námi zkoumaném literárním díle je výrazným prvkem také počet prostorů, který je podmíněný dějem a vývojem postavy hlavního hrdiny. Tomášův příběh začíná na Písečnici, kterou opouští pro své schopnosti jako sirotek ze zaostalé planety, a vydává se na Singularitu, kde začíná svůj nový život. Jeho cesta dále vede na akademii, kde dospívá v samostatného a průbojného chlapce, a vrcholí na kosmické lodi Malý hrdina,

kde získává informace o svém původu. Dosahuje tak jednoho ze svých životních cílů. Jednotlivá místa tedy představují etapy dospívání hlavního hrdiny a formující prvky hrdinovy osobnosti.

Názvy míst, ve kterých se odehrávají stěžejní části příběhu, jsou voleny příznačně vzhledem k charakteru dílčích lokalit. Autor využívá principu tzv. *nomen omen*. „*Je to pojmenování, které vystihuje svého nositele*“ (Všetička, 1992, s. 43). Autor poskytuje čtenáři jasnější představu o prostředí skrze vyzdvižení podstaty hlavního charakteristického rysu. Dílčími prostory díla jsou například Písečnice neboli vyprahlá a zaprášená planeta s nízkým obsahem vody anebo Poutník, kosmická loď putující kosmem.

Jak již bylo zmíněno, kniha vypráví hned o několika prostorech a pohybu mezi nimi, který tvoří významnou složku ve vývoji děje. Na následujících řádcích si představíme ty nejzásadnější:

6.2.1 Písečnice

Písečnice nese své jméno podle hlavního charakteristického rysu – je to písčítá a vyprahlá planeta, typická pro své prostředí kráterů, pustých planin a kaktusových políček, která jsou klíčová pro obživu obyvatel. Právě na Písečnici začíná Tomášův příběh a je zde několik dalších míst, která jsou zásadní pro vývoj děje. Město Zaprášená Lhota je domovinou hlavního hrdiny, je typické pro své uličky, přizemní žlutá stavení a domečky vytesané přímo do skal. V takových podmínkách ale děti našeho dobrodružství nežijí. Tomáš i Lucka bydlí v sirotčinci, který se nachází značnou vzdálenost za městem. Druhým místem, výrazně ovlivňujícím dětství hlavních představitelů, je Starý důl. Vzhledem k minulosti planety, kterou dříve osidlovali mimozemšťané, jsou uličky v dolech natolik malé a úzké, že pouze děti jsou vhodné pro práci v těchto prostorách. Autor vykresluje tato prostředí jako stísněné a temné místo, které může na čtenáře působit až nepříjemným dojmem.

Škola i sirotčinec jsou hlavními působišti našeho hrdiny a představují významný prvek formující jeho osobnost. Speciálním místem, které nadobro ovlivňuje Tomášův osud a předurčuje jeho schopnosti, je Starý důl, ve kterém se odehrávají klíčové situace, odkrývající jeho skrytý um. Písečnice je odrazovým můstkem pro následující zvraty a dramata. Ačkoliv ji následně Tomáš opouští, události odehrané a popsané na Písečnici tvoří významný prvek pro utváření jeho povahy a charakteru. Byť je planeta považována za zaostalé místo, zanechala Tomášovu individualitu, skromnost a pokoru, právě tyto vlastnosti jsou rozhodující v jeho počínání vůči sobě i ostatním.

Autor využívá vykreslení kontrastních prostředí pro podtržení nemoderní planety v poměru s pokrokovými kosmickými loděmi, se kterými se čtenář setkává v následujících kapitolách. Jak bylo již zmíněno výše, planeta Písečnice je vyprahlou a pustou planetou. O této skutečnosti se můžeme také přesvědčit v příložené ilustraci na str. 76, která byla vytvořena se záměrem zobrazení Jany, ale pokud přesuneme naši pozornost na pozadí dané ilustrace, všimneme si zobrazení planety Písečnice, jejich vyschlých písčitých plání, pustoty prostoru a parného slunce. Tuto ilustraci dokládáme v příloze č. 1.

6.2.2 Poutník

Poutník je vesmírná loď putující galaxiemi a je prvním místem technických vymožeností a pokroku, se kterým se setkává čtenář i hlavní představitelé. Loď kolosálních rozměrů je podlouhlého tvaru disponující nespočtem kajut, chodeb, sálů a laboratoří. Tvoří samostatně obyvatelný celek, kde rodiny žijí v kajutách jako v bytových jednotkách, a děti navštěvují školu, ve které se zabývají jak obvyklými předměty, tak disciplínami kosmu a techniky.

Let na Poutník pro Tomáše hraje důležitou roli v procesu dospívání, díky této cestě si uvědomuje svou emocionální stránku, vypořádává se s pocitem osamělosti a zároveň s nově navázaným a významným vztahem k Luce. Ihned po tomto citovém prozření protagonista překonává překážku v podobě odloučení od jeho kamarádky. Pobyt na Poutníku představuje životní změnu i pro Lucku, která v tomto prostředí nalézá svou adoptivní rodinu, a loď se pro ni stává jakýmsi pomyslným zázemím.

6.2.3 Akademie

Na akademii se odehrává většina děje knihy. Akademie je vesmírná loď a škola pro vybrané a nadané děti, které oplývají neobvyklými schopnostmi v různých oblastech, mezi které patří talent v technických dovednostech, nevídané znalosti biologie a medicínských disciplín nebo schopnosti pátrače, které má právě hlavní hrdina.

Akademie je velmi vyspělou lodí zahrnující rozmanitá prostředí s moderními technologiemi. Jednotlivá místa nabývají na důležitosti dle sledu událostí. Mezi prvotní významné prostory patří velmi strohé kajuty pro nováčky, zařízené pouze pro praktické účely. Nemůžeme opomenout ani učebny, které jsou vybaveností charakteristické dle předmětů, jenž jsou v nich vyučovány, stěžejními se tak stává letecká místnost, laboratoře

anebo přechodová komora, ve které se vyučuje Přežití ve vesmíru. Dalšími místy, která navštěvují hlavní postavy v průběhu děje, jsou zahrady technologicky uzpůsobené pro život mnoha živočichů, hangár a archiv, který je hlavním útočištěm Tomáše. Právě archiv je zásadním místem, které mu poskytuje potřebné informace a poznatky pro jeho další posun v pátrání po své minulosti a získání nových poznatků pro adaptaci na jeho novou životní etapu.

Pro utvoření přesnější představy o vzhledu akademie je kniha doplněna o několik ilustrací, které zobrazují zmíněné prostory. V příloze č. 2 dokládáme vnější charakteristiku moderní akademie, prostřednictvím ilustrace výzkumné laboratoře, která podtrhuje vizi o moderním zpracování svými bílými a strohými plochami, doplněné o skleněné vitríny a terária ozářené bílými světly.

Pobyt na akademii představuje pro Tomáše mnoho změn, se kterými se postupně sžívá a škola se stává jeho přechodným domovem po dobu školního roku. Každá učebna a každý prostor představuje jiná dobrodružství, kterých se hlavní postavy účastní. Tomáš zde prožívá něco doposud nepoznaného a škola je pro něj místem nově uzavřených, ale pevných přátelství, poznává sílu a důležitost sociálních vztahů a překonává svou osamělost. Tato instituce ovšem není pouze místem kladných a pozitivních zážitků, stává se také prostorem strastí, překážek, stresu a obav. Právě tyto situace silně ovlivňují vývoj postavy hlavního hrdiny a jeho následující kroky a činy.

Studium na vesmírné lodi je důležitým milníkem ve vývoji mladého hrdiny, nelehké úkoly a síla zodpovědnosti zkoušené akademií vyžaduje po studentech brzké dozrání, škola tak zastává funkci formující a výchovnou. Pobyt na akademii představuje zásadní zkoušku, přesto je pro Tomáše místem, skrze které dosahuje svého snu v podobě života ve vesmíru.

6.2.4 Malý hrdina

Malý hrdina je opuštěná vesmírná loď na planetě Potemnice. Zprvu působí jako letmá zastávka při záchraně člena posádky, ale postupným odkrýváním minulosti této stanice stoupá na důležitosti její význam v příběhu. Potemnice představuje pro hlavního hrdinu objekt nevysvětlitelné přitažlivosti, celá planeta i s kosmickou lodí je zahalena do tajemna a napětí, které provází čtenáře až do konečného vyvrcholení děje.

Lod' se stává středobodem protagonistova zájmu. Při druhé návštěvě stanice Tomáš odkrývá pravdu a zjišťuje, že Malý hrdina byl jeho pravým domovem, ve kterém se narodil

a strávil útlé dětství. Zároveň se loď stává místem možné zkázy, páchání nekalého činu profesora Librise a propojení temných sil.

Vesmírná loď Malý hrdina byla také velmi charakteristická svými prostory, její vzhled poskytuje hned několik vodítek k určení Tomášova rodného domova. Zásadním prvkem se tak stává okno, pod kterým Tomáš lehával jako malé dítě a které pro něj představovalo pocit jistoty při pozorování hvězd i v následujících letech po odloučení od svých rodičů. Dalším zajímavým prvkem stanice se stává vytesaná cesta do hlubin Potemnice, která posléze představuje symbol nebezpečí, temna a místo znovuzrození Ksaraporků neboli nepřátelské vesmírné rasy. Malý hrdina tak pojímá mnoho kontrastních prostředí, které přidávají na vzrušujícím napětí při četbě. Zároveň ale autor neposkytuje přespříliš charakteristik a nevykresluje prostory této lodi nijak podrobně, a čtenář má tak možnost plně využít svou fantazii.

Malý hrdina představuje zásadní místo v konečných zvratech a rozklíčování Tomášových starostí a nejasností ohledně jeho minulosti. Malý hrdina dotváří celek jeho osobnosti, dotváří představy ztraceného domova, odpovídá na otázky a podněcuje k dosažení jeho cíle – vypátrání svého původu a také identity a osudu rodičů.

7 Jazyková stránka

Jazyk literárního díla může upoutat čtenářovu pozornost skrze označované skutečnosti, anebo kvůli jazyku samému a jeho užití (Lederbuchová, 2002, s. 130). Jak uvádí Petrů (2000, s. 107), množství jazykových jevů, které má autor k dispozici, je takřka nevyčerpatelné, v beletrii autoři využívají spisovného jazyka jako základu, který obohacují o hovorový jazyk, regionální i sociální dialekt, slang či argot. V případě námi zkoumaném díle autor také využívá spisovný jazyk jako základ, který obohacuje o jazyk hovorový a případně o slang. Peterka (2007, s. 45) popisuje jazyk jako tvůrčí materiál literatury, který se stává svébytnou hodnotou, a uvádí, že „*v literatuře nejde jen o to, co řeč přímo sděluje, ale i jak působí*“. Díky tomuto přesahu nám jazyk umožňuje naše myšlenky verbalizovat a vnímat různými způsoby.

Jazyková stránka knihy *Písečníci a bludný asteroid* se odvíjí od mnoha faktorů, jedním z nich je rozmanitost postav vzhledem k charakteru i věku, autor tak využil odlišné styly vyjadřování. V knize si můžeme povšimnout několika jazykových vrstev v podobě nespisovné mluvy a spisovného formálního jazyka. Tyto kontrasty mezi uvedenými vrstvami si představíme na vyjadřování jednotlivých postav. Hovorovou řeč a nespisovné výrazy užil autor prostřednictvím dětských hrdinů, jejich vyjadřování je podtrženo expresivními projevy upozorňující na výbušné emoce:

„*Užij si výhru, Nebulo, protože za dva týdny vás tři vyrazí z akademie, ‘ pokračoval Dominus a okolostojící Ignasani mu kýváním dávali za pravdu a opět se začali usmívat... To se ještě uvidí, ‘ vykřikla Alice a celá zrudla. Vyhodí, protože akademie není pro... ‘ Albio se křivě usmál, ,PRIMITIVY. ‘ ,Sám seš primitiv, ty kebule jedna průhledná! ‘ zakřičela, a tím strhla nezadržitelnou lavinu událostí“ (Dvořák, 2018, s. 315).*

S expresivní mluvou žáků a dětských postav kontrastuje mluva dospělých, především vyučujících na akademii, která je vyjádřena často formou strohých pokynů nebo formálních projevů.

„*Některé děti vyjekly leknutím a otočily se k vysokánské postavě, která se zjevila přímo mezi nimi. Tomáš Admirála v bílé uniformě okamžitě poznal.*

„*Nekonečný je náš vesmír, plný divů a tajemství. A nekonečná musí být naše zvědavost a touha ho objevovat a zkoumat. Mějme ale vždy na paměti, že důležitější, než nalezení*

odpovědí je cesta, která k nim vede. Neboť cesta za poznáním je stejně nekončící jako vesmír sám. ‘ ‘ (Dvořák, 2018, s. 106).

Na čtenářovu představivost jistě působí jazyková stránka v podobě neologismů, které autor vytvořil pro toto dílo. Jak už bylo zmíněno v kapitole o prostředí, i zde je užíváno pojmenování, které vystihuje svého nositele. Mezi nejpodstatnější neologismy knihy patří názvy planet (Ignis, Psí, Gardland...), dále pojmenování nepřátelské rasy Ksa-Rapoři nebo označení gravitační míčové hry Gravibal, která se hraje s Lektusem, který představuje jakýsi míč. Názvy jednotlivých míst a osob mohou svým charakteristickým pojmenováním napomoci dětskému čtenáři k rozvoji fantazie společně se slovní zásobou.

Autor taktéž využívá v textu prvky komična a ironie. Humor je realizován především v rovině slovní a situační, prostřednictvím slovní komiky, např. v podobě humorných replik a dialogů postav:

„,Takže nebudu stará?‘

„Ne.‘ Tomáš se zarazil. ‚Proč máš čepici a tlustý svetr?‘

„Svetry mám dva. Podívej!‘ Lucka si vyhrnula vrchní svetr a názorně předvedla, že pod ním má ještě jeden. ‚Nechci, aby mi byla zima. Chtějí nás zmrazit!‘

Tomáš se plácl do čela. ‚Ale o to jde. Musí nás zchladit, abychom se za ty roky nezkazili‘ ‘ (Dvořák, 2018, s. 365).

Vypravěč prostřednictvím naivního humoru a lehké ironie zmírňuje vážné a nepříjemné situace, dále jsou komikou také zjemněny smutné události. V menší míře využívá také groteskních prvků, které by čtenáři dospělého věku mohly připadat až absurdní, protože humor je svou formou uzpůsoben dětem.

Slovní zásoba je v textu pestrá, taktéž přizpůsobena porozumění dětského čtenáře, výjimku tvoří slova popisující technické prvky, např. generátor, přechodová komora, ubikace, které by mohly při četbě vyžadovat vysvětlení jejich funkce a smyslu.

Text obsahuje také některé tropy v podobě přirovnání:

„Museli se vmáčknout jako sardinky, aby Jana mohla přibouchnout dveře“ (Dvořák, 2018, s. 334). Některá přirovnání jsou obvyklá a vnímateli textu známá, některá jsou naopak autorem přizpůsobena charakteristice díla: „Rozmačkal je jak kaktusy a naházel na strop!“ (Dvořák, 2018, s. 317).

V díle jsou užity také prvky ironie a sarkasmu: *„Už to vypadalo, že jste u nás zabloudil. A to jste údajně prošel skrz tajemné ufonské doly. Ó, jaký to zázrak“ (Dvořák,*

2018, s. 137) a také metafory: „*Celou noc ho pronásledovala noční můra chomáče černé bublající mlhy, která se zjevovala a zase mizela*“ (Dvořák, 2018, s. 181).

Text využívá také některých figur, především gradaci: „*Napjatě čekal, ale nikdo se neozval. Slyšel jen bušení krve ve spáncích. Potlačil první záchvěv paniky*“ (Dvořák, 2018, s. 218).

Jazyk hlavních hrdinů je adaptabilní prostředí, ve kterém se děj odehrává, a je koncipován tak, aby mu čtenář ihned porozuměl. Autor v textu nevyužívá výraznější hry se slovy, která by mohla být rozhodující pro pochopení pasáží v rámci drobných nuancí ve výpovědích. Ty jsou podány velmi jasně a srozumitelně.

8 Motivy

Motiv je primárním prostředkem textového sdělení, samotný termín motiv označuje to, co se stane obsahem díla a jeho směřování. Obsah motivu může být utvořen kompozičními vztahy v jazykové rovině a výběrem slovní zásoby (Petrů, 2000, s. 102). Všeticka pojednává o motivu neboli tematické složce tímto způsobem:

„V určité fázi literárního díla, obvykle na začátku, se objeví tematická složka, která se vzápětí na to ztrácí; v modifikované podobě se objeví a ztratí ještě několikrát, aby v závěrečné části nějakým způsobem vyzněla. Celý tento proces včetně závěrečného vyznění tvoří dohromady motiv“ (Všeticka, 1992, s. 22). Obdobně se o motivu vyjadřuje také Foster (2014, s. 50), podle kterého je motivem neustále se opakující prvek. Motivem se tak může stát cokoliv, co se objevuje opětovně, například v podobě obrazu, slovního spojení nebo činu.

Motivy nás mohou vést k nalézání odpovědí hned na několik otázek. Krč (2012, s. 51) nalézá odpovědi v textu prostřednictvím opěrné otázky: *„Co se snaží autor zobecnit, zobrazit, interpretovat?“* Také Petrů (2000, s. 103) zmiňuje, že pro hodnocení motivu je nutná odpověď na otázku, jak silně plní funkci dynamické složky díla vzhledem k ostatním složkám textu.

Jak jsme již zmiňovali výše, autor může pracovat v díle s motivy opakujícími se, tedy ve stejné formě nebo v různých variacích. Jednotlivými tématy a jejich odlišnou závažností tak vyzdvihuje základní princip svého sdělení. Výběr motivů se stává jedním ze znaků charakterizujících autorský styl. Důležitým faktorem výběru je především autorův záměr a jeho cíl sdělení, tedy hlavní idea díla (Petrů, 2000, s. 102, 103). Pro naše účely nám postačí vyjádření Hrabáka (1970, s. 25), který vnímá téma jako ústřední myšlenku neboli hlavní ideu, která spojuje všechny obsahové prvky díla v celistvost. Také Petrů (2000, s. 104) uvádí, že hlavní idea cílí skrze dílo k jejímu přijetí vnímatelem a podílí se na výběru jednotlivých témat a tematických celků.

Nyní se budeme věnovat stěžejním motivům dobrodružného románu *Písečníci a bludný asteroid*.

8.1 Osobní zrání

Dospívání je hlavní životní etapou, kterou si hlavní hrdina prochází. Definice staršího školního věku jsou různorodé, my se tedy budeme zabývat vnímáním tohoto dětského věku

dle Matějčka. Tomáš dosahuje na začátku příběhu jedenácti let, v průběhu školního roku dosahuje let dvanácti a jeho věk tak spadá do pásma staršího školního věku, který je důležitým vývojovým skokem oplývající pestrými fantaziemi a proměnlivými emocemi, to vše provází zrání osobnosti mladého člověka. Zrání osobnosti hlavního hrdiny je ovšem ovlivněno mnoha dalšími faktory, a to životem v sirotčinci a odloučením od rodiny v brzkém věku. Dalo by se tedy předpokládat, že je jeho osobnost vyvrážděnější v mnoha ohledech, prochází vývojem, které má svá jistá specifika (Matějček, 2015, s. 58).

Období staršího školního věku zahrnuje hledání vlastní identity a uvědomění si sebe sama. Tomáš na své cestě prochází různými etapami, ve kterých zastává velmi odlišné role. Jedním z hlavních znaků dozrávání je introverze, které si můžeme povšimnout především v první třetině knihy, odehrávající se na planetě Písečnice, kde je Tomáš zprvu v roli outsidera. Jednak ho tak vnímají spolužáci, kteří si z něj občasně utahují, jednak je jeho postavení dáno strukturou společnosti na daném místě vzhledem k tomu, že Tomáš žije v sirotčinci a je mu do budoucna určena profese horníka. Tomášův původ ovlivňuje způsob přijetí chlapce městskou komunitou. Čtenář si tak může uvědomit, jaké předsudky a sociální překážky musí mnohé děti překonávat.

Pochyby jsou dalším znakem dozrávání, se kterými se Tomáš setkává při pobytu na akademii. Pocit nejistoty pramení z domněnky, že je jiný. Konkrétně Tomáš si připadá odlišný vzhledem ke svým speciálním schopnostem, mísí se v něm známky méněcennosti a nejistoty.

„Tomášovi se zavíraly oči, už když se převlékal. Jenže když se hlavou dotkl polštáře, nemohl najednou usnout. V hlavě mu hučelo z prožitých událostí a ze všech těch až děsivě neznámých věcí. Dokáže všechno pochopit a naučit se, nebo je jen beznadějný kluk z primitivní planety?

Tomáše trápily pochyby dlouho do noci, a když už ho skoro přemáhal spánek, s trhnutím se znovu probрал“ (Dvořák, 2018, s. 115).

Tyto myšlenkové pochody hlavního hrdiny poskytují prostor pro vnitřní pochopení čtenáře dětského věku ke ztotožnění se s ústředními postavami. Strach z jinakosti autor vyjadřuje i v souvislosti s vrstevníky. Pro lepší pochopení tohoto období autor poukazuje na důležitost vztahů se současníky a na jistou rivalitu spočívající ve snaze nedat znát svou slabost, strach či obavu z neznámého.

Motiv dospívání je také zdůrazněn v touze vyniknout, ta je nám představena ve chvíli, kdy se Tomáš stává oblíbeným v kolektivu oproti Ignasanům. Tato scéna zahrnuje další

charakteristický rys popisovaného období, a to unáhlené hodnotící soudy a výbušné impulzivní chování, které je zobrazeno ze strany Olleho a spolužáků stejného věku.

„Ozval se tupý náraz. Dezider obrátil oči v sloup a s hlasitým žuchnutím se bezvládně sesul na podlahu.

Všichni oněměli a zírali střídavě na ležícího Servuse a Tomáše. Pocítil záchvat paniky. Tohle nechtěl. Tohle se nemělo stát! Jako první se vzpamatoval Dominus. ‚Zranil jsi spolužáka silou! Za to tě okamžitě vyloučí!‘ křičel a ukazoval na Tomáše. ‚Chyťte ho!‘ Skupinka Ignasanů vykročila kupředu. ‚Uteč!‘ zařval Olle a s bojovným pokřikem se vrhl po hlavě kupředu. Za ním hned vystartovala Alice, kulhající Jana jí byla v patách a potom... Potom se vyřítili i všichni ostatní prváci!“ (Dvořák, 2018, s. 317).

Dalším příkladem tohoto motivu nám mohou být situace, kdy se hlavní představitel vypořádává s překážkami. Období dospívání je věk, kdy se prepubescent začíná zajímat o své okolí a nazírá na problematiku úhlem svého věku a životních zkušeností. Projevem při řešení tak bývá vzdor, osamostatnění v řešení a nápaditost či originalita ve výsledném počínání (Matějček, 2015, s. 60). Autor k tomuto využívá prvky tajemna a strachu z neznáma, přirozeně nezapomíná na to, že nás od dětství vše neznámé přitahuje a vede k poznání. Autor také poukazuje na skutečnost proměnlivosti rolí ve společnosti, které kladou veliký nápor na osobnost mladého člověka.

V této kapitole jsme si přiblížili vývoj hlavního hrdiny, přičemž tento vývoj prostupuje celým dílem a je úzce spjat s dalšími motivy, o nichž se dočteme na následujících stranách.

8.2 Hledání rodiny

Hledání rodiny, potřeba k někomu patřit, znát svůj původ a své rodiče, všechny tyto touhy prostupují celým dílem, včetně motivu osamělosti. Všechna tato přání mají jedno společné, jsou to základní psychologické potřeby dítěte. Psychické potřeby umožňují dítěti přiměřený rozvoj v oblasti rozumových schopností, mezilidských vztahů, chování, citů, vůle, chápání sebe sama a respektování společenských hodnot (Matějček, 2015, s. 9).

Podle Matějčka (2015, s. 14) potřebuje dítě ze všeho nejvíce jistotu ve vztazích ke svým lidem, v našem případě se jedná o rodiče. Mateřská láska a vztah rodiče s dítětem je podivuhodným mechanismem, který vede k vzájemnému uspokojení psychických potřeb. Právě v ústavech, jako je sirotčinec v námi zkoumaném díle, není možná tak vysoká míra

naplnění těchto požadavků a dochází k nedostatku osobního vztahu, natož lásky. Matějček uvádí, že základním mechanismem je úzkost z neznámého, které potencionálně skrývá nebezpečí. Obranou proti tomuto strachu by měla být právě blízká osoba, která je představitelem jistoty, spolehlivosti a bezpečí. (Matějček, 2015, s. 14).

Tomáš a Lucka žijí v sirotčinci a své rodiče nemají a neznají jejich osud ani důvody, proč netvoří rodinu. Jak se tedy tyto postavy mohou cítit? Hned na začátku příběhu si můžeme povšimnout Tomášovi samostatnosti, je zvyklý být sám a uzavřen do sebe. U Lucky si můžeme povšimnout větší otevřenosti. Ta může být dána nižším věkem či větší touhou po vztahu. I na ní je ovšem patrné, že spoléhá sama na sebe a jedná na vlastní pěst. Autor nám poskytuje pohled do vnitřního světa dítěte, které je nuceno se vypořádat s velkou osobní ztrátou, a postupně tak skládá obraz života dětí v období dozrávání, které se potýkají s těžkými situacemi bez počáteční podpory dospělých. Prvotní sólové jednání obou postav může pramenit z osamění, přesto se však stávají přáteli, pocitově dokonce sourozenci a vzájemně si kompenzují vztah k blízké osobě.

Touha nalézt své rodiče je spojuje, oba si přejí, aby jejich rodiče žili, a oni je mohli jednoho dne vyhledat. Tyto prosby následně vyústí v představy, kterými hlavní hrdinové skrývají své obavy z nenaplnění smyšlených osudů jejich rodičů. Lucka je na začátku knihy seznámena se skolem své matky i otce, a ačkoliv je pro ni tato skutečnost velkou ránou, osvobozuje se od neustálého pátrání, představ a myšlenek, které ji neustále provázely.

„Až budu starší, půjdu do Starého dolu a mámu s tátou najdu,“ řekla Lucka rozhodně a jemu najednou připadala mnohem starší.

„Povím ti tajemství, ale musíš mi slíbit, že se mi nebudeš smát,“ řekla a tvářila se tak vážně a důležitě, jako by šlo o život. Přikývl.

„Někdy si představuju, že jsou ještě naživu. Že někde tam dole žijí, ale nemůžou ven. Drží je ve vězení zlí ufovi. A já je zachráním.“

S povzdechem pokrčila rameny. „Já vím, že to není možné, ale prostě si to představuju“ (Dvořák, 2018, s. 16).

Potřeba znát osud svých rodičů je v Tomášovi zakořeněna velmi silně, o jeho odhodlání se můžeme dočíst na stranách o probdělých nocích v archivu a pročítání informací a databází z Písečnice. Bádání souvisí s pocitem nejistoty a potřebou klást si otázky. Složitě proto hledá nejen svou identitu, ale i pevný vztah a důvěru k lidem.

„Z hangáru chodíval Tomáš pravidelně jako poslední. A často to využíval k návštěvě archivu. Donekonečna se probíral záznamy z Písečnice, četl příběhy stovky lidí a marně hledal jakoukoli zmínku, která by ho navedla k jeho rodičům“ (Dvořák, 2018, s. 353).

Motiv hledání rodiny graduje v závěrečné scéně, kdy se Tomáš dozvídá od profesora Librise bližší informace o svých rodičích a následně také od kapitána. Dychtivost, která jej poháněla kupředu, se proměnila v klid a radost ze vypátrání jeho původu, povahy a života rodičů, dokonce i z naplnění jeho kladných představ. Tomášovo finální ukotvení a vnitřní pocit nalezení identity pramení z konejšivého zjištění, že k němu rodiče chovali láskyplný vztah a vzdali se ho pouze pro záchranu jeho života. Motiv hledání rodiny tímto v příběhu končí objasněním hlavních souvislostí, v hlavních postavách však tato touha navždy přetrvává.

„V životě jeho rodičů i jeho vlastním byla pořád spousta bílých míst. Ale on je jednou zaplní! Ještě neví, jak to udělá, a vlastně to vypadá nemožné. Tomáš přesto pookřál. Vždyť toho ví mnohem více než před rokem. Najednou se mu nic nezdálo nemožné“ (Dvořák, 2018, s. 159).

Autor tímto způsobem může podněcovat čtenáře ke srovnání vlastní zkušenosti rodinného života a fiktivního příběhu, který vypovídá o tom, že zázemí a péče nejsou pro každé dítě samozřejmostí. Všechny tyto faktory, včetně zázemí a bezpečí, jsou nezbytné k všestrannému osobnímu rozvoji. Dále může vést čtenáře k zamyšlení nad funkcí rodiny a potřeby rodičů, k uvědomění si podstaty lásky a vzájemné péče.

8.3 Přátelství

Silnými tématy knihy jsou i mezilidské vztahy, rodinné a přátelské vazby, důvěra, láska a jistota, kterou čerpáme ze svého okolí. Motiv přátelství je velmi typický v literatuře pro děti a mládež, ani dobrodružný román *Písečníci a bludný asteroid* nevynechal důležitost této tematiky. Tomáš poznamenaný chybějícím rodinným zázemím si začíná postupně uvědomovat smysl přátelství a nezištné pomoci.

Přátelství je motiv prostupující celým dílem, zprvu je pro hlavního hrdinu něčím novým, k Luce je odtažitý a nestojí o navázání kontaktu s ní, natož o hlubší vztah. Postupem času začíná vnímat tyto vazby v jiných rozměrech a uvědomuje si, že k ní cítí vztah přátelský, časem i sourozenecký, zahrnující prvky odpovědnosti a ochránářství.

„Připadala mu zranitelná a přitom, a přitom velmi statečná. Uvědomil si, že o ní už dávno přestal uvažovat jako o malé otravné holce. Teď mu bylo proti srsti ji od sebe odstrkovat a předstírat, že je mu úplně lhostejná“ (Dvořák, 2018, s. 51).

Druhým příkladem tohoto motivu nám mohou být situace, kdy se Tomáš začleňuje do kolektivu svých spolužáků, později kamarádů. Týmovými úkoly se učí spolupracovat a důvěřovat ostatním. Obzvláště pevné pouto navazuje s kamarádem Ollem, může to být tím, že jsou oba chlapci stejného věku. Zároveň nalézá vztah k Alici a Janě, tyto vazby jsou ovšem o něco komplikovanější vzhledem k rozličnému vývoji a povahám dívek. Právě vztah mezi Alicí a Janou plní poučnou a výchovnou funkci. Vztahy dětského věku procházejí nelehkým vývojem, přinášejí soupeření či posměšky, taková problematika je demonstrována ve vztahu mezi Janou a Alicí, ale i napětím mezi Tomášem a Ignasany. Blíže se rivalitě a vývoji vzájemných vztahů mezi hrdiny můžeme dočíst v předchozí kapitole o motivech přátelství. Dívky si postupem času uvědomují, že utvoření aliance může být příjemnější než si konkurovat a ubližovat. I takový vztah ovšem vyžaduje čas a dozrání, obě si tak svými činy dokázaly vytvořit vzájemné přátelství a pevné vazby za pomoci kamarádů a vlastní sebereflexe.

Přátelství nabývá obzvláště nových rozměrů v časech, kdy si vzájemně zachraňují životy a oboustranně si pomáhají a chrání se navzájem. Při pobytu na akademii zastávají kamarádi náhradu domova a rodiny. Kamarádství je pilířem zajišťující soudržnost a bezpečí.

„ ,...ozvi se, ‘ zaslechl sotva slyšitelné volání. Pořád na něho čekaly. Udýchaný dokázal zakřičet jen přerývavě: ‘Odleťte!’ ‘Už jste měli odletět, ‘ řekl mezi nádechy zjevnou pravdu. ‘Bez tebe?’ Alici přeskočil hlas a třesoucíma rukama si narovnal brýle. ‘Nemel nesmysly, ‘ usadila ho“ (Dvořák, 2018, s. 334).

Dětský čtenář si může odnést poselství důležitosti mezilidských a přátelských vztahů, které jsou podstatné pro jeho cestu životem. Zároveň je mu představeno i přátelství komplikované, vyžadující čas k vzájemné toleranci a pochopení. V knize se také objevují prvky nepřátelských vztahů, které jsou zpodobněné ve formě chování Ignasanů k ostatním spolužákům, čtenář může lépe odlišit, která přátelství mají tu správnou hodnotu a která nikoliv.

8.4 Dobro a zlo

Společnost se již od nepaměti zabývá otázkami dobra a zla, tyto pojmy pro nás stále mají těžko uchopitelný význam. Co je dobré a co zlé? Nebo bychom se měli spíše ptát, co je morální a co je nemorální? Hlavním faktorem morálky je lidská svoboda v rozhodování. Je ovšem nutné si připomenout, že zahrnuje jistou dávku zodpovědnosti a následků. V obecném slova smyslu vnímáme dobro jako něco, co nám přináší spokojenost a potěšení, a zlo je naopak spojené s bolestí a zármutkem. Hodnocení těchto dvou protikladů úzce souvisí s emocionálním kritériem. Dnes existuje mnoho pojetí dobra a zla, každý z nás dokáže intuitivně vnímat, co pro nás znamená dobro a zlo, přesto je však nelze jednoznačně definovat (Vacek, 2012, s. 56).

Motiv dobra a zla se projevuje především v Tomášově snaze zastavit padoucha před nekalými činy. Dobro a zlo by se mohlo zdát prvoplánově rozlišené v podobě protivníků, protože jsou postavy zpracovány černobíle, přesto však čtenáře pobízí k odhalení hlavního protivníka a jeho úmyslů až do konce knihy.

Motiv zla je v knize použit hned několikrát v různých podobách, prvně je za představitele zla a nepřítele považován profesor Fraxinus, autor tvoří napětí u čtenáře touto mylnou myšlenkou, která následně vyústí v odhalení jeho dobrého úmyslu, v podobě obrany akademie. Dochází k přetočení rolí, kdy postava považována za špatnou, nakonec pomůže a odhalí se její kladné záměry, které ji připojují na stranu dobra.

*„Sledovali jsme profesora Librise! Chtěli jsme zjistit, co má v úmyslu s Insekty!“
vychrlila ze sebe Jana.*

Poručík Lee Apollo uznale pokýval hlavou.

„Teda, v tu chvíli jsme si mysleli, že je to profesor Fraxinus,“ přiznala Jana a mohutně se nadechla. Další vodopád slov zarazila kapitánka.

„Profesor Fraxinus? A jak k tomu došlo, že jste podezírali zrovna jeho?“

„Zkoumal Insekty!“

„Ano, samozřejmě, je to velitel bezpečnosti,“ řekla kapitánka a vyčítavě na Fraxina pohlédla, jako by se ptala, jak je možné, že se o tom studenti prvního ročníku dozvěděli“ (Dvořák, 2018, s. 345).

Naopak motiv zla projevující se až v závěru knihy v podobě profesora Librise zahrnuje i motiv přetvářky a lsti. Záporná postava se stává překvapivým zvratem, který poukazuje na nepředvídatelnost temna. Jak se říká, „zlo nikdy nespí“. Profesor Libris

představuje zkázu v podobě touhy po moci a využití temných sil pro sobecké účely s předpokladem zániku lidské rasy a záchrany vlastního života.

„*„Odsud se nikdo nedostane!*“ zařval náhle Libris. *„Za chvíli Malý hrdina odstartuje z povrchu planety. Igneus ho chtěl zachránit, ale já přeprogramoval startér, takže se srazí s jádrem Osamělé. A žádný pilot nedokáže proletět chvostem komety živý!*““ (Dvořák, 2018, s. 332).

Naopak dobro je zobrazeno v podobě statečného Tomáše a jeho kamarádů, kteří se vydají na Malého hrdinu a nebojí se čelit nebezpečí. Ačkoliv postavy nejsou zobrazovány v průběhu děje jako neomylné a pouze dobrosrdečně smýšlející, v krizových situacích se v nich projevuje právě dobro a obětavost. Představitelé dobra tímto poskytují mravní vzory a modely chování vhodné ke ztotožnění.

8.5 Putování

Motiv putování nás provází celým dílem od samotného začátku až do konce. Putování můžeme vnímat různými způsoby a z několika úhlů pohledu. Kopecký (1998, s. 38) vnímá tento motiv jako téma, které má „*širokou platnost mimoliterární a může být zpracováno z hlediska různých oborů, přece obraz cesty a putování po ní a bloudění na ní i hledání cíle zpravidla vzdáleného je erbovním obrazem právě literatury umělecké*“.

Pro naše účely se budeme zaměřovat na putování ve dvou rovinách, a to putování protagonisty za konkrétním cílem a putování životem, jehož záměrem je samotná cesta. Oba tyto směry putování se nám prolínají celým příběhem. Motiv putování za cílem můžeme spatřovat především v touze poznat své vlastní rodiče, tuto touhu sdílí Tomáš i Lucka. Především z pohledu hlavního protagonisty je tento záměr hlavním důvodem k jeho rozhodnutím a jednáním vůči sobě i svému okolí. Motiv putování za cílem ho pohání dál příběhem, který je umocněn střídajícím se prostředím, o kterém se zmiňujeme výše. Každé z nich je stanicí k dosažení konečného rozuzlení. Motiv putování za účelem poznání původu Tomášových rodičů končí až v závěru knihy, kdy čtenáři ani hlavnímu hrdinovi není vše naprosto vysvětleno, ale přinejmenším uspokojivě podkryto.

Putování, jehož cílem je samotná cesta, můžeme taktéž vnímat od začátku až do konce vyprávění. Cestu plnou dobrodružství prožívají hlavní hrdinové během celého školního roku, pouze v případě hlavního hrdiny a jeho kamarádky ji můžeme sledovat již od samého začátku jeho vesmírného příběhu. Tento způsob zahrnuje několik prvků v podobě

zdlávání překážek, poznávání nových lidí, prožívání nevyzpytatelných událostí, ale také hloubání nad sebou samým i přemítání nad ostatními. V románu *Písečníci a bludný asteroid* bychom tento motiv mohli spatřovat jako posun jednotlivých postav v rámci prožitých událostí a překonání zla a zároveň jako cestu dospíváním, které je dalším velmi podstatným motivem, o kterém se zmiňujeme výše. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, může být v tomto případě slovo putování užito jako souznačné ke slovu „žít“. (Kopecký, 1998, s. 38)

9 Srovnání s fantasy románem Harry Potter a Kámen mudrců

Kniha *Písečníci a bludný asteroid* je nesporně inspirována prvním dílem řady sedmi fantasy románů *Harry Potter a kámen mudrců*. Václav Dvořák využívá stejné mechanismy vyprávění pro svůj příběh jako spisovatelka Joanne Kathleen Rowling. Tyto mechanismy se prokázaly svou funkčností a úspěšností. Jak sám Dvořák přiznává v rozhovoru pro Respekt, „Zpětně mě ta výrazná inspirace mrzí. Ale chtěl jsem napsat co nejlepší příběh, a pokud jsem nepřišel na nic lepšího, použil jsem už fungující schéma.“ (Respekt, 2021). Díla obsahují mnoho společných prvků, kniha ovšem není pouhým kompilátem, ale obsahuje mnoho originálních nápadů v podání Dvořákova sci-fi příběhu.

Hlavním protagonistou v knize *Písečníci a bludný asteroid* je Tomáš Nebula, který má stejné charakterové vlastnosti a životní zkušenosti jako Harry Potter. Stejně jako on je sirotkem, disponuje zvláštními schopnostmi, prožívá dobrodružství na nové škole a bojuje s hlavním představitelem zla. Co se týče postav, některé z nich můžeme považovat za takřka věrné kopie. Alice svou pečlivostí a vzdělaností velmi připomíná Hermionu a Olle se svým vtipem a bezstarostností přibližuje Ronovi. Podobnosti můžeme nalézat i v ostatních postavách. Admirál je stejnou autoritou jako Brumbál a G-mech přátelskou podporou jako Hagrid. V případě záporných postav se profesor Fraxinus stává obdobou Severuse Snapea, kdy je stejně jako on podezříván ze zločinu proti akademii a v závěru knihy je očištěn. Pravý padouch Libris je ztvárněn rovněž jako nenápadný a chaotický profesor Quirrell podléhající vnější temnotě. Rozdílným prvkem se zde stává postava Jany, která nemá v knize Joanne K. Rowlingové nemá svůj předobraz a Václav Dvořák ji ztvárnil jako osobu, ve které se mísí charakterové vlastnosti Alice a Olleho, taktéž se stává elementem humoru a intelektu a příběh obohacuje o dramatické interakce a vztahové vazby ve skupině přátel.

Pozoruhodným prvkem podobnosti je zde čas a prostor, tyto kategorie se opět drží stejného schématu. Autor zachovává časový úsek jednoho školního roku, i přesto zde sledujeme několik odlišností. Série Harryho Pottera se odehrává v současnosti, v moderním světě dnešní Anglie a prolíná se s paralelním světem čar a kouzel. Oproti tomu se děj knihy *Písečníci a bludný asteroid* odehrává v daleké budoucnosti, v několika různých prostředích v podobě planety Písečnice, akademie, vesmírné lodi Poutník a planety Potemnice. Tato prostředí se mění s plynoucím dějem a přirozeným postupem událostí, k prolínání dvou různých světů zde ale nedochází. S odlišně pojatým prostředím se setkáváme také ihned na začátku knihy, kdy Tomáš bydlí v sirotčinci, o kterém se nijak hanlivě nevyjadřuje, a můžeme si tak domýšlet, že zde bydlí v relativně průměrných podmínkách.

Harry Potter je také sirotkem, ale bydlí v domě svých opatrovníků, tety, strýce a bratrance Dursleyových, kde se mu nežije příliš lehce. Plní všechny zadané úkoly a domácí práce, jeho postavení v rodině je považováno za podřadné. Ačkoliv Tomáš nežije v takto potupných podmínkách v domově dětí, za paralelu k zobrazení druhořadosti můžeme považovat jeho práci v dole určené pouze dětem ze sirotčince. S vyjádřením této podružnosti se pak můžeme opětovně setkat v obou knihách - v Harrym Potterovi ve vztahu k Dracovi Malfoyovi, který dává na odiv bohatství své rodiny, a Rona i Harryho vnímá jako méněcenné, stejně tak i představitel Ignasanů, Albio, vnímá obyvatele Písečnice jako primitivy ze zaostalé planety.

Podobu v prostředích můžeme shledávat také ve vzdělávacích institucích, vesmírné akademii na Singularitě a Škole čar a kouzel v Bradavicích. Autor zde využil hned několika prvků, kterými se inspiroval. Obě školy jsou internátního charakteru, Škola čar a kouzel se dělí na čtyři koleje, do kterých jsou studenti rozřazeni a získávají body, které se vyhodnocují na konci školního roku. V této souvislosti se i studenti na akademii dělí do týmů, ve kterých plní skupinové úkoly a sbírají body do závěrečného součtu, protože na akademii je potřebují pro postup do dalšího ročníku. Jednou z možností, jak získat tyto body, je hra Gravibal, která je obdobou hry Famfrpál. Vzhledem ke kosmickému prostředí a stavu beztíže se pravidla a profil hřiště liší, kdy důležitými prostředky ve hře jsou lektusy, které by mohly zastávat funkci camrálu nebo zlatonky. Dalším důležitým nástrojem, jak studenti získávají body, jsou příznivé výsledky ve vyučovaných předmětech. Ve světě čar a kouzel se žáci učí létat na koštěti, zatímco studenti na akademii se učí létat ve stavu beztíže. Dalšími klíčovými předměty pro děj knihy je pak předmět Přežití ve vesmíru, který vyučuje profesor Fraxinus, a předmět Obrana proti černé magii, kterou vyučuje Severus Snape. Jak bylo již zmíněno, tyto postavy zastávají stejnou roli a vyučují i předměty stejného typu. Stejně tak je tomu i v případě profesora Librise, který vyučuje historii, a profesora Quirrella, který se zabývá dějinami čar a kouzel. Především tyto postavy jsou nepostradatelné pro ukončení příběhu, který je takřka totožně uzavřen zvratem, kdy je profesor Fraxinus, stejně jako Severus Snape, neprávem považován za zloducha a následně očištěn jako ochránce akademie s dobrými úmysly. Profesor Libris pak s profesorem Quirrellem představují hlavní postavy pro nečekaný zvrát událostí, kdy se z nesmělých jedinců stávají služebníci zla.

Nová prostředí, kouzelné předměty, soutěže a úkoly vyžadují zvláštní pojmenování odpovídající světu, ve kterém se příběh odehrává, proto i Václav Dvořák využil originálních názvů pro označení planet, technologií, objektů a živočichů. Jazyk a využití neologismů opět

podléhá výrazné inspiraci v sérii fantasy románů. Pro funkčnost stejného schématu je ovšem využití slov tohoto typu nepostradatelné.

Stejně jako autor dodržuje totožnou dějovou linii, zachovává i stěžejní motivy celého díla. Cílem hlavních představitelů obou knih je vypátrání vlastního původu a zjištění důvodů odloučení od jejich rodičů. Autor také vyzdvihuje podstatu přátelství a vazeb stejně jako Rowlingová, a to především v krizových situacích, kdy si v případě obou příběhů hlavní představitelé vzájemně zachraňují životy nebo si jsou oporou ve všech strastech a při jejich překonávání.

Jak je zmíněno již výše, Dvořák se inspiroval již fungujícím mechanismem a dodržel tak paralelu mezi klíčovými zvraty, samotný konec příběhu se však mírně liší. Ukončení příběhu se shoduje do chvíle, kdy oba hlavní hrdinové odkrývají padoucha a vracejí se na prázdniny ke svým opatrovníkům. V knize *Písečníci a bludný asteroid* Dvořák využil moderních technologií, které jsou charakteristické pro sci-fi žánr, a obyvatelé Poutníka se ukládají k hibernaci, zatímco v knize *Harry Potter a Kámen mudrců* plyne čas dál v současnosti a souvisle navazuje na další díl fantasy série. Pro první díl *Písečníků* tento fakt není podstatný, ovšem na druhý díl může mít tento časový posun znatelný vliv (Rowling, 2016).

Závěr

Tato práce byla věnována analýze a interpretaci románu *Písečníci a bludný asteroid* od Václava Dvořáka, začínajícího českého autora literatury pro děti a mládež. V souladu se stanovenými cíli práce jsme provedli analýzu a interpretaci románu prostřednictvím rozboru obsahové, kompoziční a jazykové stránky díla, včetně pojednání o postavách a hlavních motivech knihy. V první části jsme si přiblížili život a dílo autora, bádáním ve volně dostupných rozhovorech na internetových platformách jsme se dozvěděli o jeho motivacích ke ztvárnění příběhu a jeho vlastním náhledu na samotné dílo.

Další důležitou částí při naplňování cíle bakalářské práce tvoří analýza literárních postav, které jsou v tomto díle důležité z hlediska vlivu na dětského čtenáře, jemuž poskytují prostor pro ztotožnění se. Tento fakt jsme dokládali pomocí odborných publikací zabývajících se vývojem a potřebami dítěte, této tematiky jsme se nadále dotkly také v kapitole o motivech. S touto kapitolou se pojí také tematika jazykové stránky, ve které se zaměřujeme na autorovu slovní zásobu, a nalézáme odlišnosti ve vyjadřovacích způsobech dětských protagonistů a dospělých postav, které jsou v knize rozlišeny spisovností a nespisovností použitého jazyka. V knize nalézáme také neologismy, které autor vytvořil speciálně pro knihu *Písečníci a bludný asteroid* a osvětlujeme jejich význam. Stěžejním místem této práce je také kapitola devátá, ve které se věnujeme motivům a upozorňujeme na jejich zpracování. To shledáváme jako velmi typické pro literaturu určenou pro děti a mládež, kapitola tak odkazuje na všechny dříve popsané aspekty románu.

V závěrečné fázi práce se věnujeme komparaci románu Václava Dvořáka s knihou Joanne K. Rowlingové, kterou se autor inspiroval v mnoha ohledech, osvětlujeme zde, že kniha není pouhým kompilátem, neboť obsahuje mnoho originálních nápadů. I přesto je však nutné upozornit na to, že podobnost děl je zde velmi výrazná. Autor převzal mnoho ověřených prvků, které zkoumáme v poslední kapitole, kde se zaměřujeme na podobnosti i odlišnosti a užití ověřeného funkčního schématu vyprávění. Václav Dvořák nám tak dokazuje, že užití osvědčeného vzorce a převzatých specifik v podobě nového nepoznaného světa, zvláštních schopností, motivu přátelství a jistého napětí je pro čtenáře stále přitažlivou volbou. Svým zaměřením můžeme tuto bakalářskou práci vnímat jako náhled do tvorby současného českého autora a představení téměř nově vydané knihy pro děti a mládež, na kterou můžeme pohlížet jako na zajímavý literární počín, který ozvláštňuje škálu nabídky dětských knih, ale neopomíjíme vnímání schematičnosti, převzatou koncepci díla a výrazného marketingového vlivu, které přispívají k autorově úspěchu.

Citovaná literatura

ADAMOVIČ, Ivan a Ondřej NEFF, 1995. *Slovník české literární fantastiky a science fiction: s úvodní studií Ondřeje Neffa*. Praha: R 3. 349 s. ISBN 8085364573.

DVOŘÁK, Václav, 2018. *Písečníci a bludný asteroid: dobrodružný sci-fi román pro děti a mládež*. Liberec: Václav Dvořák. ISBN 978-80-270-3973-9.

FOSTER, Thomas C., 2014. *Jak číst romány jako profesor*. Přeložila: Petra JELÍNKOVÁ. Brno: Host. 372 s. ISBN 978-80-7294-929-8.

HRABÁK, Josef, 1977. *Úvod do studia literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 151 s.

KRČ, Eduard a Helena ZBUDILOVÁ. *Úvod do teorie literatury: literární terminologie a analýza literárního díla*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 161 s. ISBN 978-80-244-2903-8.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Průvodce literárním dílem: výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Jinočany: H & H, 2002, 355 s. ISBN 8073190206.

MATĚJČEK, Zdeněk, 2015. *Co děti nejvíc potřebují*. Vydání sedmé. Praha: Portál. 108 s. ISBN 978-80-262-0853-2.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA, 2004. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 697 s. ISBN 807185669X.

NEFF, Ondřej a Jaroslav OLŠA, ed., 1995. *Encyklopedie literatury science fiction*. 1. vyd. Praha: AFSF. 555 s. ISBN 8085787903.

PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002, 422 s. ISBN 8071821241.

PETERKA, Josef, 2007. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment. 346 s. ISBN 978-80-239-9284-7.

PETRŮ, Eduard, 2000. *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico. 187 s. ISBN 80-85839-44-X.

ROWLING, J. K. *Harry Potter a kámen mudrců*. 3. vydání tohoto souboru. Přeložil Vladimír MEDEK. V Praze: Albatros, 2016, 284 s. ISBN 978-80-00-04509-2.

ŠINCLOVÁ, Soňa a Tomáš KUBÍČEK, 2015. *Sémantika narativního prostoru*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 180 s. ISBN 978-80-244-4791-9.

VACEK, Pavel, 2012. *Průhledy do psychologie morálky*. 3. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-225-6.

VLAŠÍN, Štěpán, ed., 1984. *Slovník literární teorie*. 2. rozš. vyd. Praha: Československý spisovatel. 465 s.

VŠETIČKA, František, 1992. *Stavba prózy*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého. 152 s. ISBN 807067203X.

Internetové zdroje

Akademik z liberecké univerzity si splnil sen – vydává knížku pro děti. *Český rozhlas Liberec* [online]. Český rozhlas, 2018 [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: <https://liberec.rozhlas.cz/akademik-z-liberecke-univerzity-si-splnil-sen-vydava-knizku-pro-deti-7627228>

BEČVÁŘ, Martin. Prvnáci 13 – Václav Dvořák: Písečníci a bludný asteroid. *FantasyPlanet.cz* [online]. 2019 [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: <https://www.fantasyplanet.cz/literatura/prvnaci-13-vaclav-dvorak-pisecnici-a-bludny-asteroid/>

KOPECKÝ, Milan. PUTOVÁNÍ JAKO VŮDČÍ MOTIV LITERÁRNÍHO DÍLA. *Litteraria Humanitas* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 1998 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/132419/LitterariaHumanitas_005-1998-1_6.pdf?sequence=1

Václav Dvořák. [online]. 2021 [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: <https://www.vaclav-dvorak.cz/>

VITVAR, Jan H. PROFESOR ČESKÉ SCI-FI. *Respekt.cz* [online]. Economia, 2021 [cit. 2021-11-20]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2021/29/profesor-ceske-sci-fi>

Přílohy

Příloha č. 1: Ilustrace Jakuba Cenkla – zobrazení Jany Komety a okolí planety Písečnice

(Dvořák; Cenkl, 2018, s.78)

Příloha č. 2: Ilustrace Jakuba Cenkla – zobrazení laboratoře na vesmírné akademii

(Dvořák; Cenkl, 2018, s. 299)

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Markéta Venclová
Katedra nebo ústav:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Jaroslav Vala, Ph.D.
Rok obhajoby:	2022

Název závěrečné práce:	Analýza a interpretace románu Václava Dvořáka Písečníci a bludný asteroid
Název závěrečné práce v angličtině:	Analysis and interpretation of Václav Dvořák's novel Písečníci a bludný asteroid
Anotace závěrečné práce:	<p>Bakalářská práce se zabývá analýzou a interpretací románu Václava Dvořáka Písečníci a bludný asteroid. V úvodu práce pojednává o žánrovém vymezení, autorovi a okolnostech jeho literární tvorby. Druhá část práce obsahuje analýzu a interpretaci díla. Komentuje knihu z hlediska charakteristiky postav, kompozice, času a prostoru a jazykové stránky. Dále se věnujeme stěžejním motivům a v závěru práce rozebíráme komparaci námi zkoumané knihy s knihou Harry Potter a Kámen mudrců.</p>
Anotace závěrečné práce v angličtině:	<p>The bachelor's thesis deals with the analysis and interpretation of Václav Dvořák's novel Písečníci a bludný asteroid. The introduction deals with the genre definition, the author and the circumstances of his literary work. The second part of the thesis contains an analysis and interpretation of the work. He comments on the book in terms of character characteristics, composition, time and space, and language aspects. We also focus on the main motives and at the end of the work we analyze the comparison of the book we examined with the book Harry Potter and the Philosopher's Stone.</p>
Klíčová slova:	Václav Dvořák, Písečníci a bludný asteroid, literatura pro děti a mládež, sci-fi žánr, analýza, interpretace

Klíčová slova v angličtině:	Václav Dvořák, Písečníci a bludný asteroid, literature for children and youth, sci-fi genre, analysis, interpretation
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1: Ilustrace Jakuba Cenkla na straně 78 Příloha 2: Ilustrace Jakuba Cenkla na straně 299
Rozsah práce:	48 s.
Jazyk práce:	Český jazyk